

СТАНОВИЩЕ

от д-р Делка Василева Карагъзова-Дилкова, доц. в ПУ „Паисий Хилендарски“,
Биологически факултет, катедра Ботаника и МОБ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
докторска програма Методика на обучението по биология

Автор: Татяна Кирилова Цанкова

Тема: Формиране на ключови компетентности чрез обучението по „Биология и здравно образование – 7. клас“

Научен ръководител: доц. д-р Делка Василева Карагъзова-Дилкова, ПУ „Паисий Хилендарски“, Биологически факултет, катедра Ботаника и МОБ

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-1450 от 27.04.2021г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: **Формиране на ключови компетентности чрез обучението по „Биология и здравно образование – 7. клас“** за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по биология.

Автор на дисертационния труд е **Татяна Кирилова Цанкова** – докторантка в редовна форма на обучение към катедра Ботаника и МОБ с научен ръководител доц. д-р Делка Василева Карагъзова-Дилкова от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от **Татяна Кирилова Цанкова** комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;

- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет (само за докторантите зачислени до 04.05.2018 г.);

Докторантът е приложил **5** броя публикации – **4** доклада, публикувани в пълен обем в сборници от научни конференции и една статия в списание Химия, Природните науки образованието.

Приложен е и списък на **4** участия с научни съобщения в национални и конференции с международно участие.

Татяна Цанкова е родена 1961г. През 1985 г. завършва обучението си в специалност Биология и химия в ПУ „П. Хилендарски“ като придобива магистърска степен и професионална квалификация биолог, учител по биология и химия. През 2002г. завършва магистърска програма Психология в ПУ „П. Хилендарски“ и придобива професионална квалификация психолог. Има придобита и втора ПКС от ИПКУ „Д-р Петър Берон”- гр. Варна

Има 6 години трудов стаж като учител по биология в гр. Монтана. От 1992г до момента работи като експерт по биология в областите Монтана, Враца и Видин. От 1995г отговаря за област Пловдив на длъжност старши експерт по биология и здравно образование, а от 2001г до момента е старши експерт по природни науки и екология в РУО - Пловдив /МОН/.

Познавам лично г-жа Цанкова още от студентските ѝ години и от продължителната ни съвместна дейност, свързана с биологичното образование на ученици и квалификация на учителите по биология. Тя е изграден професионалист с отлични комуникативни, организационни и методически компетентности в областта на обучението по природни науки. Това, заедно с нейните качества като работоспособност, упоритост и целеустременост, ѝ даде възможност да работи много ефективно по докторската програма.

2. Актуалност на тематиката

Възможността за формиране на ключови компетентности и от там – за качествено образование е много важен акцент в съвременните образователни политики. В този смисъл изследването на дейности на учениците, които да водят до формиране на ключови компетентности е актуално за дисертационно изследване.

3. Познаване на проблема

Татяна Цанкова в пряката си професионална дейност работи ежедневно с нормативните документи, свързани с качествено образование и следи новостите в педагогическата и методична литература, необходими за квалификациите на учителите. Това ѝ помага да подбере 89 литературни източника, които да анализира и оцени с оглед тематиката на дисертацията и да структурира изследването си.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява да се постигане поставената цел и да се провери и докаже изказаната хипотеза.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение и изводи, списък на използваната литература, списък на публикациите по дисертационния труд и 5 приложения, общо 168 страници.

В увода е обоснована актуалността на тематиката, формулирани са целта и задачите, прецизно са определени обекта и предмета на изследването и е формулирана работна хипотеза. Това дава възможност на докторантката **в първа глава** да направи целенасочен анализ на литературата по проблема за формиране на ключови компетентности, с акцент върху формирането на природонаучната компетентност. С ясно изразен професионализъм са анализирани резултати от международни изследвания и Национални състезания по природни науки, както и нормативната детерминираност на ключовите компетентности в ДОС и учебната програма по Биология и здравно образование 7. клас. Направен е и стегнат анализ на основни подходи и метод на проектите, които стимулират активното учене и затова са в основата на последващото експериментално изследване.

Във втора глава ясно са описани организацията, етапите, инструментариума на проведеното коректно емпирично изследване. Стегнато е представен и алгоритъма на проведените уроци, с експериментирани подходи и метод на проектите, което би улеснило мултиплицирането на ефекта от изследването. Избраните критерии за оценка на резултатите от проведения педагогически експеримент са адекватни на работната хипотеза.

В трета глава са ясно представени и коректно анализирани резултатите по приетите критерии от предварителния, основния и заключителен експеримент. Извадката от училища и ученици е достатъчна. Статистическият анализ доказва работната хипотеза и направените адекватни изводи.

В приложения е представен инструментариумът - конструирани критериални тестове за оценка на изследваните компетентности на учениците и анкета за проучване мнението на учениците за образователната среда. Те биха могли да се използват директно от учителите по биология в 7. клас, както и да послужат като модел за изработване на подобни анкети и тестове по биология.

Като научно-приложен принос смятам разработените и успешно апробирани модели за формиране на природонаучна компетентност, компетентности, свързани с устойчиво развитие и здравословен начин на живот. Оригинален приложен резултат са и конструирани тестове за оценка на компетентности на учениците и анкетата за изследване.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са 5 публикации – 2 в съавторство с научния ръководител, като докторантката е водещ автор и три самостоятелни. В публикациите са отразени основните

приносни моменти от дисертацията. Реализираното изследване и направените изводи са лично дело на Татяна Кирилова Цанкова.

7. Автореферат

Авторефератът точно отразява структурата, основното съдържание и направените изводи в дисертационния труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Дисертационното изследване има ясно изразени научно-приложни приноси в областта на методиката на обучение по биология, затова препоръчвам те да станат достояние на широката учителска аудитория чрез публикуване на подробния методичен модел, който да служи като методическо ръководство в дейността на учителите по биология.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Биологическия факултета, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката **Татяна Кирилова Цанкова притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Методика на обучението по биология като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на **Татяна Кирилова Цанкова** в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по биология.

30.05. 2021г.

Изготвил становището: .....

(Доц. д-р Делка Карагьозова-Дилкова)